

Malgrat ser considerada per molts l'obra mestra de Molière, *El misantrop* no es traduï al català fins al segle xx, mentre que altres peces seves ja ho havien estat molt abans, potser perquè, tal com escrivia Josep M. de Sagarra a *La Publicitat* el 1923, *El misantrop* és «la peça dels *connaisseurs*»: «l'obra menys cridanera, més pensada i més ben deixada ha fet que no sigui precisament l'obra del públic».

54

HISTÒRIC

Judit Fontcuberta

El misantrop a Catalunya

La primera versió catalana que es coneix d'*El misantrop* es deu al prolífic traductor Alfons Maseras i es pogué veure el 29 de gener de 1922 en una representació al teatre Romea, com un dels diversos actes commemoratius que aquell any organitzà Adrià Gual amb l'Escola Catalana d'Art Dramàtic per celebrar el tricentenari del naixement de Molière. La funció, amb invitació a les escoles públiques de l'Ajuntament i de la Mancomunitat, fou precedida de les conferències de Lluís Bertran i Pijoan, Pere Bohigas i Tarragó, Ventura Gassol, Adrià Gual i Josep M. de Sagarra. Maseras, de fet, ja n'havia fet una traducció abans del 1909 que no s'ha conservat. La versió del 1922, en què els alexandrins francesos havien estat traslladats a la prosa, no s'edità fins vuit anys més tard, el 1930, al primer volum de les obres completes de Molière que l'editorial Barcino publicà entre el 1930 i el 1936.

La predilecció que Joan Oliver sentia per Molière l'havien fet plantejar-se de traduir-ne tota l'obra als anys quaranta. El misantrop, en què havia

començat a treballar abans de tornar de l'exili el 1948, no pogué veure la llum sinó en una edició de bibliòfil el 1951 i només es representà en una funció única al teatre Romea el 25 de març de 1954, sota la direcció del mateix Oliver i de l'escriptor Joan Guarro, i amb Núria Espert com a protagonista femenina. Malgrat que el 1952 havia obtingut el Premi Extraordinari del President de la República Francesa als Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a Tolosa, aquesta versió no aparegué en una edició corrent fins més de vint anys després, quan el 1973, coincidint amb el tercer centenari de la mort de Molière, Aymà la publicà juntament amb *El banyut imaginari* i *El tartuf*, tres adaptacions en vers que Oliver no havia parat de revisar i de reescriure durant dues dècades. Posteriorment, s'han reeditat en les obres completes de l'escriptor, però, a causa de la publicació tardana i de la poca representació, no han tingut la repercussió deguda. No fou fins al 1982 que la companyia del Teatre Lliure, dirigida per Fabià Puigserver, reposà *El misantrop* al Festival Grec, amb Lluís Homar i Anna

Lizaran en els papers principals d'un muntatge que després es pogué veure a diverses ciutats catalanes i al Teatre Lliure de Gràcia.

En canvi, no s'ha editat mai la versió que el 1968 en féu Bonaventura Vallespinosa, metge reusenc que durant la postguerra dugué a terme una important tasca d'activisme cultural des del seu càrrec de president de la Secció de Lletres del Centre de Lectura de Reus. Traductor de nombrosos textos teatrals al català, preparava un volum de peces molieresques que havia de dur el títol de *Comèdies*, que no arribà a veure la llum. El 1967 l'editorial Selecta li publicà *L'amor metge*, *El metge per força* i *El malalt imaginari*, però se'n conserven inèdites vuit versions més.

A la Biblioteca de l'Institut del Teatre també es conserva una altra versió inèdita posterior, força lliure i en prosa, que féu Jordi Voltas Nadal el 1990. Un any abans, el 1989, Josep M. Flotats havia dirigit i protagonitzat *El misantrop* al Teatre Poliorama, en una versió a càrrec de Xavier Bru de Sala

publicada per l'editorial Pòrtic i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Finalment, el 2005 Oriol Broggi i La Perla 29 posaren en escena *El misantrop* a la Biblioteca de Catalunya del 30 de març al 15 de maig, en una versió de Josep M. Vidal editada per la Universitat Pompeu Fabra i Destino, juntament amb altres versions de Vidal: *Les dones sàvies*, *Tartuf o l'impostor*, *Don Juan o el festí de pedra*, *L'eixelebrat o els contratemps*, *L'escola de les dones* i *L'avar*.

Les obres de Molière que fins ara ha programat el Teatre Nacional de Catalunya són *L'escola de les dones*, que es pogué veure del 27 d'abril al 15 de juny de 2003 en versió d'Esteve Miralles i direcció de Carles Alfaro, amb Lluís Homar com a protagonista, i que fou publicada per Óssa Major; i *L'Avare*, que es pogué veure del 8 a l'11 de setembre de 1999, representada pel Théâtre National Populaire amb sobretitulació en català, sota la direcció de Roger Planchon.